

Vedtægter og aktionæroverenskomst for Dankort A/S

Journal nr. 3:1120-0301-153/ke/Fødevarer og finans

Rådsmødet den 30. januar 2002

Resumé

1. Dankort A/S har anmeldt sine vedtægter og aktionæroverenskomst med anmodning om en erklæring efter konkurrencelovens § 9 og en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.
2. Dankort A/S er stiftet i foråret 2001 med virkning fra den 1. januar 2001. Selskabets formål er at eje og administrere rettighederne til Dankortet samt fremme udviklingen af det. Selskabet er udskilt fra PBS-koncernen, men har samme ejerkreds som PBS Holding, der ejer aktier i en række datterselskaber, herunder PBS Danmark, der administrerer gennemførelsen af den danske betalingsformidling for detailbetalinger.
3. Vedtægterne og aktionæroverenskomsten fastlægger regler for aktiebesiddelse, aktieomsætning og aktionærernes indflydelse i selskabet. Det er alene pengeinstitutter, der kan eje aktier i Dankort A/S.
4. Styrelsen finder, at vedtægterne og aktionæroverenskomsten ikke indeholder bestemmelser, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan derfor meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9.

Afgørelse

5. Det meddeles Dankort A/S, at

Vedtægterne og aktionæroverenskomsten ikke efter de forhold, som Konkurrencerådet har kendskab til, falder ind under forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, hvorfor der kan meddeles en erklæring om ikke-indgreb i medfør af konkurrencelovens § 9.

Sagsfremstilling

Sagens baggrund

6. Dankort A/S har den 22. august 2001 anmeldt en række aftaler vedrørende etablering af selskabet, herunder vedtægterne og aktionæroverenskomsten for Dankort A/S. Desuden er anmeldt licensbetingelser for udstedere og indløser af Dankort og prisliste for licenshavere, som vil blive behandlet efterfølgende.

7. Anmelder har anmodet om en ikke indgrebserklæring i henhold til konkurrencelovens § 9, og en fritagelse i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1.

8. Dankort A/S er dannet ved en udspaltning af opgaver og aktiver fra PBS Holding A/S. Den anmeldte aftale er vedtaget i april 2001. Baggrunden for dette skridt er beskrevet i pengeinstitutternes plan for "Fremtidens kortmarked" fra april 2000¹. Planen beskriver hvordan pengeinstitutterne har tænkt sig at udvikle det danske betalingskortmarked. En vigtig del heraf er, at en række opgaver omkring Dankort, som hidtil har været forbeholdt PBS, flyttes til andre virksomheder. Alle pengeinstitutter skal således i fremtiden kunne udstede Dankort og indløse betalinger med kortet. Derved kan der skabes konkurrence om udstedelse og indløsning af kortbetalinger. Dankort er nemlig i dag det helt dominerende betalingskort i Danmark, og så længe PBS havde monopol på at indløse betalingerne, var der ikke forudsætninger for konkurrence på dette marked.

9. Planen skyldes bl.a. de forudsætninger, som Folketinget har opstillet for at ophæve det eksisterende gebyrforbud i betalingsmiddelovens § 14. Denne bestemmelse forbyder kortudsteder/kortindløser at opkræve gebyr af betalingsmodtager, når kortholder betaler med et betalingskort i forretningerne.

10. Folketinget har som betingelse for at ophæve § 14 krævet, at forudsætningerne for fuld og reel konkurrence på betalingskortmarkedet skal være til stede. Konkurrencestyrelsen udarbejder årligt en rapport til erhvervsministeren om konkurrenceforholdene på kortmarkedet. Rapporten indeholder en vurdering af konkurrenceforudsætningerne. Rapporten evalueres af et panel af interessenter, der afgiver en udtalelse herom til ministeren.²

11. Konklusionen i Konkurrencestyrelsens seneste rapport fra juni 2001 var, at forudsætningerne for konkurrence endnu ikke var opfyldt fuldt ud. Styrelsen hæftede sig ved to forhold. For det første manglede man at konstatere, at en ny type Dankortterminaler virkede efter hensigten. De nye terminaler skal kunne kommunikere med flere forskellige kortindløser, herunder andre end PBS og pengeinstitutterne. Derved skal de skabe mulighed for konkurrence om kortindløsning fra de enkelte terminaler. Desuden er det Finansrådets plan at forberede terminalerne til at tage imod chipkort. Dernæst mangler man en konkurrenceretlig vurdering af aftalerne bag det nye selskab, Dankort A/S. Aftalerne forelå ikke i juni, men er siden anmeldt af selskabet.

12. Betalingskortpanelet var enig i Konkurrencestyrelsens vurdering af dette spørgsmål. Vurderingen afspejlede sig også i det lovforslag, som blev fremsat i Folketinget den 24. oktober 2001. Forslaget drejede sig om revision af gebyrforbudet i betalingsmiddelovens § 14. Ifølge betalingsmiddelovens § 24, stk. 4, skulle der senest 1. november 2001 fremsættes forslag om revision af denne paragraf med henblik på, om den skulle ophæves. Da forudsætningerne for konkurrence endnu ikke var opfyldt, gik forslaget ud på, at fristen for revision af § 14 blev udsat 1 år til 1. november 2002. I den forbindelse blev det anført, at de konkurrenceretlige aspekter om aftalerne bag Dankort A/S ville blive forelagt Konkurrencerådet omkring årsskiftet 2001/02.

Markedsbeskrivelse

13. Dankort er klart det største betalingskort i Danmark, jf. tabel 1.

Tabel 1: Markedsandele betalingskort 1999 (Pct.)

KORT	PCT.
Dankort	81
Kort udstedt af benzinselskaber og detailhandel	10
Kort udstedt af pengeinstitutter og finansieringsselskaber	8
Internationale kortselskaber	1

Kilde: Konkurrenceforholdene på betalingskortmarkedet 2001, Konkurrencestyrelsen

14. Der var med udgangen af 2000 3 mio. Dankort i omløb i Danmark heraf var 1,6 mio. Visa/Dankort. Der blev foretaget 400 mio. transaktioner med Dankort i Danmark i 2000 og ca. 98 pct. af disse transaktioner foretages elektronisk. 91.000 forretninger tager mod betalinger med Dankort.

15. Dankort udstedes kun af pengeinstitutter. Det hænger sammen med, at Dankortet er et debetkort, og pengeinstitutter har særlige forudsætninger for at udstede debetkort. Debetkort adskiller sig således fra andre betalingskort ved, at betalingen udlignes over for kortholder lige så snart kortudsteder har fået underretning om transaktionen. For at kunne gennemføre denne udligning, må kortholder have en konto hos kortudsteder. Og da pengeinstitutterne ifølge bank- og sparekasselovens § 1, stk. 5, har eneret til at markedsføre sig som modtagere af indskud, har de i praksis også monopol på at udstede debetkort. Betalinger og kontanthævninger med debetkort er samtidig en effektiv måde for pengeinstitutterne at gennemføre udbetalinger fra indskudskonti, og næsten alle pengeinstitutter i Danmark udsteder derfor Dankort, som er det eneste danske debetkort.

16. De øvrige betalingskort er kreditkort, hvor kortholder får kredit en vis tid før betalingen skal udlignes. Benzinselskabernes og detailhandelens kort har begrænset anvendelse – normalt kun hos de pgl. selskaber og butikker selv. De kort, som pengeinstitutter udsteder derudover, er betalingskort, som udstedes i samarbejde med detailhandelen mv. Dertil kommer fx Acceptcard.

17. De internationale kort udstedes i Danmark også af pengeinstitutterne bortset fra Eurocard, der udstedes af PBS og Diners Club, som selv udsteder sine kort. De vigtigste af de andre internationale kort er MasterCard. Visa udstedes i Danmark næsten kun sammen med Dankort – Visa/Dankort. Et Visa/Dankort vil i Danmark blive behandlet som et Dankort, når man bruger det i forretningerne.

18. Modtagerne af betalingskort er først og fremmest forretningerne. Der er som nævnt 91.000 forretninger, der har aftale om at få indløst dankortbetalinger. De internationale kort kan benyttes 27.000 steder, herunder forretninger med mange turister. De øvrige kort har en begrænset anvendelse. Anvendelse af et betalingskort i en forretning forudsætter, at betalingsmodtager har en aftale med en kortindløser, som sørger for at betalingen overføres til hans konto fra kortholders konto hos kortudsteder.

19. De transaktioner, der skal kunne gennemføres inden for et kort tidsinterval for at foretage disse betalingsoverførsler, forudsætter et kompleks af aftaler mellem de involverede. Nogle af de vigtigste er aftaler

- mellem kortudsteder/indløser og kortholder om anvendelse, ansvar mv.
- mellem kortindløser og betalingsmodtager om ret til at bruge varemærker og derved markedsføre sig som betalingsmodtager for kortet, samt om autorisering af kortbetalinger
- mellem betalingsmodtager og kortindløser om overførsel af penge og garanti for betaling (under visse forudsætninger fx at man har sikret sig at kortet er gyldigt, at kortholder er autoriseret og at beløbet ligger inden for aftalte garantigrænser)
- mellem kortudsteder og kortindløser om autorisering af betalinger og overførsel af midler evt. inkl. bogføring på relevante konti

Disse sammenhænge er gennemgået nærmere - senest i styrelsens rapport om Betalingskortmarkedet fra juni 2001.

20. Dankort A/S står som ejer af alle rettigheder til Dankort, herunder varemærket. Selskabet udsteder licenser til at indløse og udstede Dankort og fastlægger desuden alle andre regler for kortet, dvs. sikkerhedsstandarder mv. Kortudstedelse og –indløsning er overladt til pengeinstitutterne og til PBS. PBS varetager også databehandlingen (processingen) i forbindelse med indløsning af kort. Det hænger sammen med at alle dankortterminaler i Danmark, der bruger PIN, i dag elektronisk er koblet op på PBS. Sikkerheden i disse terminaler forudsætter, at de kun har én opkobling. Da PIN-terminalerne står for langt de fleste transaktioner med Dankort, bliver PBS dermed uundværlig for indløseselskaberne.

21. Denne binding forudsættes afskaffet, når planerne for ”Fremtidens kortmarked” realiseres og der introduceres nye dankortterminaler (herunder terminaler med PIN), der kan kommunikere med flere forskellige selskaber.

Virksomhederne

22. Dankort A/S er som nævnt udskilt fra PBS som et selvstændigt selskab. Selskabets aktionærkreds er den samme som for PBS Holding³. Det betyder, at 140 pengeinstitutter er aktionærer i selskabet. Danske Bank har efter fusionen med BG Bank knap 44 pct. af aktierne, men har forpligtet sig til at sælge BG Banks tidligere andel, så de maksimalt får 25,9 pct. af aktierne. Unibank ejer 27,6 pct. af aktierne.

23. Selskabet er startet sidste år, og der foreligger endnu ikke nogen regnskabstal.

Vedtægterne

De anmeldte vedtægter

24. De anmeldte vedtægter indeholder bestemmelser om selskabets navn, hjemsted og formål. Selskabet skal således direkte eller gennem datterselskaber eje og administrere rettighederne i Dankortet og derigennem fremme udviklingen og anvendelsen af Dankort samt drive dermed beslægtet virksomhed.

25. Selskabets aktiekapital er på 40,2 mio. kr. Aktierne er ikke-omsætningspapirer. Aktierne er fordelt således:

Tabel 2: Aktiefordeling i Dankort A/S

	PCT
Danske Bank	43,7
Unibank/Nordea	27,6
138 pengeinstitutter med hver under 5 pct.	28.7
140 pengeinstitutter	100,0

26. Ingen aktier har særlige rettigheder. Ingen aktionær er forpligtet til at lade sine aktier indløse helt eller delvist.

27. Kun pengeinstitutter og selskabet kan besidde aktier i selskabet. Overdragelse af aktier kan kun ske til pengeinstitutter og med bestyrelsens samtykke til selskabet. I tilfælde af overdragelse til et pengeinstitut, som ikke er aktionær i selskabet, skal aktierne først tilbydes de eksisterende aktionærer til den kurs, som pengeinstituttet har tilbudt den udbydende aktionær.

28. Afgørelse i generalforsamlingen træffes ved simpel stemmeflerhed bortset fra forslag, der går ud på ændring af vedtægterne eller selskabets opløsning eller fusion, hvor forslag skal gennemføres ved en generalforsamling, hvor 2/3 er repræsenteret, og hvor forslaget vedtages med 2/3 af såvel de afgivne stemmer som af den på generalforsamlingen repræsenterede stemmeberettigede kapital.

29. Selskabet ledes af en bestyrelse og en direktion. Bestyrelsen består af 8 generalforsamlingsvalgte medlemmer. Til valget af bestyrelsesmedlemmer gælder følgende: Enhver aktionær, der besidder aktier svarende til mindst 12½ pct. af det mulige stemmetal i selskabet, har ret og pligt til for hver sådan aktiepost på 12½ pct. at stille med 1 medlem af bestyrelsen og 1 personlig suppleant, dog maksimalt 2 bestyrelsesmedlemmer hver.

30. Aktionærer, der tilsammen råder over 12½ pct. af stemmerne er berettiget til at stille med 1 bestyrelsesmedlem og en suppleant.

31. Ændringer af reglerne om bestyrelsens valg og sammensætning kræver ¾ flertal på generalforsamlingen.

32. Vedtægterne fastlægger ikke i øvrigt regler om stemmeafgivning i bestyrelsen.

Aktionæroverenskomsten

33. Ifølge anmelder supplerer aktionæroverenskomsten vedtægterne, og det er en forudsætning for at erhverve aktier i selskabet, at aktionæroverenskomsten tiltrædes. Aktionæroverenskomsten er uopsigelig, så længe Dankort A/S har mindst 3 aktionærer, og ingen enkelt aktionær ejer over 2/3 af aktiekapitalen.

34. Det fremgår indledningsvis af aktionæroverenskomsten, at i det indbyrdes forhold mellem aktionærene gælder overenskomstens bestemmelser forud for eventuelle modstående bestemmelser i vedtægterne.

35. Videre hedder det, at parterne er enige om at udmønte Finansrådets plan for det fremtidige kortmarked som vedtaget i april 2000.

36. Det fremgår i øvrigt af aktionæroverenskomstens pkt. 1.2, at bestyrelsens beslutninger træffes ved almindeligt flertal. Undtaget er dog iflg. pkt. 1.2.1 beslutninger om ændring af reglerne om betaling for licens, (jf. den særskilt anmeldte Dankort-prisliste) der kræver tilslutning fra $\frac{3}{4}$ af bestyrelsesmedlemmerne. Ændring af reglerne om betaling for licens, der medfører en nedgang i selskabets indtægter, kan dog ikke ske tidligere end den 1. januar 2005. Det skyldes selskabslovgivningens krav til værdiansættelse af rettighederne til Dankortet, som er indskudt som apportindskud i Dankort A/S.

37. Beslutninger om ændring af øvrige licensregler og reglerne for anvendelse af Dankort kan iflg. pkt. 1.2.2 ikke blot vedtages med almindeligt flertal af bestyrelsen, men også som alternativ vedtages ved tilslutning fra bestyrelsesmedlemmer, der repræsenterer aktionærer eller aktionærgrupper, der står for mere end $\frac{2}{3}$ af kortomsætningen. Bestemmelsen er ifølge anmelder indføjet for at sikre, at aktionærer med en faldende Dankortomsætning, men med en væsentlig aktiebesiddelse ikke kan blokere for, at mindretalsaktionærer med en høj Dankort-omsætning træffer beslutning om udvikling af Dankortet⁴.

Høring

38. Notatet har i medfør af konkurrencelovens § 15a, været forelagt Dankort A/S til høring. Selskabets bemærkninger er indarbejdet i foreliggende notat.

Vurdering

39. Dankort A/S og aktionærene i Dankort A/S driver økonomiske aktivitet. Der er således tale om erhvervsvirksomhed, jf. konkurrencelovens § 2. Aktiviteterne er ikke en direkte eller nødvendig følge af offentlig regulering, jf. § 2, stk. 2, og der gælder ikke undtagelser eller fritagelser i henhold til konkurrencelovens § 4.

40. Vedtægterne og aktionæroverenskomsten kan tages til vurdering efter konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, idet der ikke er tale om koncerninterne forhold (§ 5) og idet den samlede omsætning blandt de deltagende 140 pengeinstitutter overstiger 1 mia. kr. (§ 7).

Det relevante marked

41. Anmelder har ikke nærmere defineret det relevante marked, og styrelsen finder det heller ikke i øvrigt nødvendigt for at tage stilling til anmeldelsen at foretage nogen nærmere afgrænsning.

Konkurrencelovens § 6, stk. 1-3

42. Der er tale om vedtagelser inden for en sammenslutning af pengeinstitutter, jf. § 6, stk. 3, omfattende vedtægter og aktionæroverenskomst.

Vedtægterne

43. Bestemmelserne i vedtægterne herunder vedtægternes § 7 indebærer, at det alene er godkendte pengeinstitutter, der må eje aktier i Dankort A/S. Alle eksisterende aktionærer er således pengeinstitutter, og i § 7, stk. 1 bestemmes:

44. ”Overdragelse af aktier kan kun ske til pengeinstitutter og med bestyrelsens samtykke eller til selskabet”.

Kravet om, at aktionærene skal være pengeinstitutter, begrænser den mulige ejerkreds, men det medfører som udgangspunkt ikke nogen indskrænkninger eller forvridninger af pengeinstitutters eller andre virksomheders erhvervsudfoldelse. Det er således ikke en forudsætning for at drive pengeinstitutvirksomhed eller anden virksomhed herunder at udstede eller indløse Dankort, at man er aktionær i Dankort A/S.

45. Endvidere fremgår af § 7, stk.2:

”I tilfælde af overdragelse til et pengeinstitut, som ikke er aktionær i selskabet, skal aktierne først tilbydes de eksisterende aktionærer og selskabet til den kurs, som pengeinstituttet har tilbudt den udbydende aktionær”.

46. Der kan være konkurrencemæssige fordele ved, at aktierne kan ejes også af andre end pengeinstitutter (eller er fordelt anderledes end svarende til pengeinstitutternes omsætning med Dankort A/S). Med en ejerstruktur hvor ejerne har et antal aktier og stemmer, der svarer til deres omsætning med selskabet, vil der ikke være samme incitament til at presse på for at sikre effektiviteten i form af lave omkostninger og produktudvikling. Høje priser vil være til gavn bl.a. for ejerne, der kan nyde godt af de resulterende overskud gennem højere udbytte. Og en behersket produktudvikling vil ikke forrykke de enkelte deltageres konkurrencemuligheder.

47. Ud fra en konkurrencemæssig vurdering kunne det således være en fordel, hvis aktierne ikke var forbeholdt pengeinstitutter, og hvis pengeinstitutter uden aktier havde nemmere adgang til at erhverve aktier.

48. Bestemmelserne indebærer imidlertid ikke nogen begrænsning af konkurrencen, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk.1. Der er således ikke særlige erhvervmæssige fordele knyttet til at være aktionær i Dankort A/S – udover at kunne øve indflydelse og modtage udbytte.

49. Vedtægternes regler om generalforsamling, bestyrelse og direktion rejser ikke spørgsmål i forhold til konkurrencelovens § 6, stk.1, idet de ikke indeholder bestemmelser, der har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.

50. Vedtægterne indeholder således ikke efter de forhold, som styrelsen er bekendt med, bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der er derfor ikke grundlag for at meddele påbud efter konkurrencelovens § 6, stk. 4.

Aktionæroverenskomsten

51. Aktionæroverenskomsten, der går forud for vedtægternes regler, indeholder regler, der bestemmer, at ændringer i reglerne for betaling af licens for indløsning og udstedelse kræver særligt

flertal i bestyrelsen. Disse regler om licensbetalinger er der enighed om ikke at indbringe for generalforsamlingen.

52. Dertil kommer bestemmelser om tilslutning til aktionæroverenskomsten og om, at aktionæroverenskomsten er uopsigelig så længe Dankort A/S har mindst 3 aktionærer og ingen enkelt aktionær har over 2/3 af aktiekapitalen.

53. Disse bestemmelser kan efter styrelsens vurdering ikke anses for omfattet af kl. § 6, stk. 1, da de ikke har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.

54. Overenskomsten indeholder således ikke efter de forhold, som styrelsen er bekendt med, bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der er derfor ikke grundlag for at meddele påbud efter konkurrencelovens § 6, stk. 4.

Konklusion på § 6

55. Samlet set falder vedtægterne og aktionæroverenskomsten efter det forhold Konkurrencerådet er bekendt med ikke ind under forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, hvorfor der således meddeles en ikke-erklæring efter konkurrencelovens § 9.

1 Se nærmere: www.finansraadet.dk

2 Rapporterne for 2000 og 2001 findes på www.ks.dk. Som bilag til disse er optrykt Betalingskortpanelets udtalelse.

3 Konkurrencerådet meddelte på mødet den 29. august 2001 en § 9 erklæring til PBS Holdings vedtægter.

4 Dette kunne fx være tilfældet, når Danske Bank sælger den aktiepost, som selskabet over for rådet har forpligtet sig til. Herefter vil Danske Banks aktiebesiddelse være væsentlig lavere end selskabets andel af omsætningen.